

Konsernijaoston ja konserniohjauksen toiminnan kehittäminen

VD/1864/00.01.02.06/2021

RV/K-ML/RK-K

Vantaan kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti 20.4.2021 (§ 23) itsearviointikyselyn tulosten tiedoksi merkitsemisen yhteydessä, että Vantaan kaupunki laatii vertailevan selvityksen kuusikkokuntien konserniohjauksesta ja viestinnästä. Selvityksen tarkoituksena on tuottaa laadullista tietoa konserniohjauksen kehittämisen tueksi sekä antaa mahdollisia suosituksia.

Vertailevan selvityksen laatijaksi valittiin kaupungin puitesopimustoimittaja FCG Finnish Consulting Group. Selvitystä laatiessaan FCG haastatteli sekä Vantaan että muiden kuusikkokuntien konserniohjauksen kehittämisestä vastaavia virkamiehiä sekä analysoi kuusikkokuntien konsernijaostojen päätösaineistoja. Lisäksi selvityksessä käytiin läpi kuusikkokuntien omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohjaukseen liittyvät ohjausdokumentit.

Selvityksen kirjallinen loppuraportti esiteltiin konsernijaostolle 18.8.2021 (§ 4). Konsernijaosto päätti, että selvitystä täydennetään jatkoselvityksellä, jossa vertaillaan toimivallanjakoa viranhaltijoiden ja luottamuselinten välillä sekä hallinto- ja muiden konsernisääntöjen että myös toteutuneiden delegointien osalta. Jatkoselvitys laadittiin konserniohjauksen toimesta kyselynä kuusikkokaupungeille. Selvityksen tulokset jaettiin konsernijaoston jäsenille tiedoksi konsernijaoston seminaarin 22.11.2021 aineiston yhteydessä.

FCG:n selvityksen ja kuutoskaupunkien toimivaltaa käsitelleiden selvitysten havainnot

FCG:n selvityksessä Vantaan konserniohjauksen vahvuuksiksi todettiin uudistettu konserniohjeistus sekä omistajapoliittiset linjaukset, säännölliset omistajaohjauskeskustelut sekä toiminnan ja tavoitteiden raportointi konsernijaostolle. Samoin vahvuuksiksi arvioitiin ajantasaiset prosessikuvaukset sekä hallitusten ja konsernijaoston itsearvioinnit toiminnastaan.

Konsernivalvonnan kannalta hyväksi käytännöksi selvityksessä todettiin teknologian ja kaupungin raportointivälineiden hyödyntäminen raportoinnin toteuttamisessa. Myös pääkaupunkiseudun omistajaohjausvastaavien säännöllisen yhteistyön käynnistäminen on kehittänyt yhteisomistettujen kuntayhtymien ja yhtiöiden omistajaohjausta. Konserniohjauksen ja -valvonnan prosessit on kuvattu Vantaalla vuoden 2020 aikana kokonaisuudessaan, joka vakioi toimintakäytäntöjä ja varmistaa toiminnan jatkuvuuden henkilövaihdostilanteissa.

Selvityksen mukaan konserniasioiden avoimuutta ja ulkoista viestintää on systematisoitu kaupungin verkkosivuilla. Verkkosivujen ajantasaisuuteen ja saavutettavuuteen on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota myös jatkossa.

Kehittämiskohteiksi selvityksessä arvioitiin omistajapoliittisen linjausten toteutumisen vuosittainen arviointi konsernijaostossa sen jälkeen, kun kaikille yhtiöille on vuoden 2021 aikana vahvistettu omistajapoliittiset linjaukset. Myös hallitusten nimeämisprosessiin suositeltiin kiinnitettävän huomiota, jotta omistajapolitiikan yhteisökohtaisten osaamisen erityisvaatimukset toteutuvat. Konsernijaostolle valmisteltiin syyskuun 2021 kokoukseen yksi nimeämis päätös, jonka liitteeksi tuodaan myös hallitusten kokonaisosaamista kuvaavan kyselyn tulokset. Tämä havainnollistaa osaamisvaateiden toteutumista hallitusten nimeämisessä.

Kehittämisen kohteeksi selvityksessä nostettiin myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointi, jonka tuomista konsernijaostolle tiedoksi jatkossa yleiskatsauksena kaikkien konserniyhtiöiden osalta suositeltiin.

FCG:n selvityksessä hallintosäännön toimivaltaa konsernijaoston osalta suositeltiin tietyiltä osin tarkasteltavaksi. Osakassopimukset ovat keskeinen omistajaohjauksen välinen kaupungille. Osakassopimusten hyväksymisen osalta hallintosäännössä toimivalta suositellaan jatkossa antamaan konsernijaostolle omistajaohjauksesta vastaavana toimielimenä.

Toimivaltaa koskevan selvityksen mukaan kuusikkokuntien konsernijaostojen toimivalta on hallintosääntöjen perusteella pitkälti yhteneväinen. Jäsenten nimeäminen yhteisöjen toimielimiin, edustajien nimeäminen yhteisöjen kokouksiin ja menettelyohjeiden antaminen kuuluvat kaikissa kaupungeissa vähintään osittain konsernijaoston toimivaltaan. Poikkeavuuksia kuusikkokaupunkien välillä esiintyy mm. konsernijaoston toimivallan ja päätösvalan määrittelyn tarkkuudessa ja päätösvallassa yhteisökohtaisten omistajapoliittisten linjausten hyväksymiseen liittyen. Kaikilla kaupungeilla ei ole omistajaohjauksen välineenä käytössä yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia/strategioita.

Vantaan kaupungin hallintosäännössä oleva omistajaohjausasioihin liittyvä viranhaltijatoimivalta käsittää (i) kiiretoimivallan sekä (ii) konsernijaoston delegoiman toimivallan. Vantaalla viranhaltijoilla olevaa kiiretoimivaltaa on käytetty vain rutiiniluonteisissa asioissa sellaisten kokousten yhteydessä, kun kutsuaika ei ole mahdollistanut menettelyohjeen käsittelyä konsernijaostossa. Kuntayhtymien valtuustojen (luottamushenkilöistä koostuvat) kokouksiin ei ole annettu lainkaan menettelyohjeita. Kaikki viranhaltijoiden tekemät menettelyohjepäätökset tuodaan konsernijaostolle tiedoksi. Helsingissä, Tampereella, Turussa ja Oulussa viranhaltijoilla on toimivaltaa muissakin kuin kiireellisissä tapauksissa. Espoossa viranhaltijoilla toimivaltaa sekä kiireellisissä että ei kiireellisissä asioissa.

Kehittämistoimet konsernijaoston ja konserniohjauksen toiminnassa

Konsernijaoston seminaarin 22.11.2021 ryhmätyöskentelyssä käsiteltiin toiveita konsernijaoston toiminnan kehittämiseen sekä tärkeitä tekijöitä konsernijaoston toiminnan onnistumiselle. Keskeisiksi konsernijaoston toiminnassa ryhmäkeskusteluissa nostettiin erityisesti strategisen keskustelun lisääminen sekä riittävän tiedon ja valmisteluaineiston tuottaminen päätöksenteon tueksi. Konsernin omistusten kokonaisuuden kriittinen tarkastelu koettiin edelleen tarpeelliseksi.

FCG:n selvityksen, kuutoskaupunkien hallintosääntöjen vertailun sekä konsernijaoston seminaarin 22.11.2021 keskustelun perusteella esitetään toteutettavaksi seuraavia kehittämistoimia konsernijaoston toimintaan ja konserniohjaukseen liittyen:

1. Konsernijaostolle toimivaltaa elinkeino- ja kilpailukykyasioissa.
 - Vantaan valtuustosopimuksessa 30.6.2021 on sovittu, että käynnistetään selvitys, jossa konsernijaostoa vahvistetaan työllisyys- ja elinvoima-asioiden "lautakuntana".
 - Konsernijaostolle delegoidaan toimivaltaa seuraavien osalta
 - työllisyydenhoidon seuranta (työllisyyden hoidon siirto kokonaisuudessaan kunnille tulee olemaan merkittävä seurattava asia)
 - elinvoima- ja vetovoimaohjelman valmistelu (valmistelun poliittinen ohjaus edelleen kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi sekä kyseisen ohjelman seuranta).

- Lisäksi perustetaan iltakoulu -käytäntö konsernijaostolle, jossa voitaisiin säännöllisesti seurata mm. työllisyyden ja elinkeinojen kehitystä Vantaalla ja käydä niistä poliittista keskustelua.
2. Konsernijaoston hallintosäännön mukaisen päätösvallan muokkaaminen tarkistaminen tehtäväkuvan näkökulmasta, osakassopimusten ja yhteisökohtaisten omistajapoliittisten linjausten päätösvallan siirto konsernijaostolle (pl. merkittävät yhtiöt Vantaan Energia, VAV ja Vantti).
 - Hallintosääntömuutokset valmistellaan konsernijaoston seminaarissa esiteltyjen täsmennysten mukaisesti. Muutoksessa tarkastetaan hallintosääntöä konsernijaoston toimivaltakokonaisuuden osalta ja poistetaan epätarkoituksenmukaisia ja vanhentuneita toimivaltakirjauksia.
 3. Konserniyhteisöjen omistajapoliittisen linjausten toteutumisen vuosittainen arviointi konsernijaostossa
 - Arvioidaan vuosiraportoinnin yhteydessä konsernikokonaisuuden osalta toteutumista.
 4. Konsernijaostolle raportoitavan yhteisöjen toiminnan ja tavoitteiden esittelyn laajentaminen
 - Sisältö keskittynyt tavoitteiden, toiminnan ja talouden raportointiin – tarkastellaan toiminnan ja tavoitteiden esittelyä, jotta antaa jatkossa suuren yhtiöiden ja kuntayhtymien osalta konsernijaostolle entistä paremmin tietoa strategiseen omistajaohjaukseen.
 5. Yhteisöjen hallitusjäsenten nimeämisessä omistajapolitiikkalinjauksen yhteisökohtaisten osaamisen erityisvaatimusten noudattaminen
 - Osaamisvaateiden toteutumista käytännössä hallitusten nimeämisessä selvitetty ensi kertaa syksyllä 2021 osaamiskartoituskyselyn avulla. Hallitusten kollektiivisen osaamisen tulokset on raportoitu konsernijaostolle. Tätä käytäntöä jatketaan. Lisäksi parhaillaan on toteutuksessa / alkamassa keväällä 2022 hallitusosaajakoulutuskokonaisuudet kaikille Vantaan kaupungin nimeämille edustajille yhtiöiden hallituksissa.
 6. Konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisuuden raportointi konsernijaostolle
 - Toteutetaan jatkossa yhtiöiden hallitusten itsearviointikyselyn kautta.
 - Lähteenä kyselylle ja sen sisältämälle sisäisen valvonnan viitekehykselle on käytetty COSO 2013 ja COSO ERM –malleja sekä valtionhallinnon käyttämää sisäisen valvonnan arviointikehikkoa.
 7. Konsernijaoston työskentelytapojen kehittäminen jaoston itsearvioinnin tulosten perusteella
 - Konsernijaostossa aloitettu selostuskäytäntö, jonka tavoitteena taustoittaa aiempaa paremmin päätösasioita.
 - Konsernijaoston itsearviointi toteutetaan jatkossakin joka toinen vuosi.
 8. Verkkosivuston tietojen ajantasaisuuden ja saavutettavuuden kehittäminen
 - Vantaan kaupungilla käynnissä parhaillaan verkkosivujen kehittämisprojekti. Tässä yhteydessä myös konserniohjauksen sivustoa uudistetaan. Yhtiöiden osavuosikatsaukset ja omistajapoliittiset linjaukset julkaistaan myös jatkossa kaupungin verkkosivuilla.

- Yhtiöiden johdon koulutuksessa keskitytään viestintäosaamisen lisäämiseen. Tavoitteena, että konserniyhtiöt viestivät entistä avoimemmin toiminnastaan ja päätöksenteostaan sekä vastuullisuustyöstään.

Konsernijaosto 7.12.2021 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi konsernijaoston ja konserniohjauksen osalta selostusosassa yksilöidyt selvitykset
- b) kehottaa henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueita sekä hallintosääntömuutosten osalta kuntademokratian palvelualueita käynnistämään kehittämistoimenpiteiden valmistelu ja toteuttaminen.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)